วารสารพุทธนวัตกรรมและการจัดการ
ปีที่ 9 ฉบับที่ 5 กันยายน – ตุลาคม 2569 น. 129-142.

บทความวิจัย

พุทธบูรณาการเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตลาดนัดชุมชนวัดคร้อพนัน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

BUDDHIST INTEGRATION FOR COMMUNITY PARTICIPATION IN THE DEVELOPMENT OF THE WAT KHRO PHANAN COMMUNITY MARKET AT THAMAKA DISTRICT IN KANCHANABURI PROVINCE

พระบุญญฤทธิ์ ปุญฺญวโร (ใจฉกาจ)[1*]
Phra Boonyarit Puññavaro (Jaichakart)[1*]
*Corresponding Author E-mail: boonyaritkhem25@gmail.com
Received May 26, 2026; Revised August 19, 2026; Accepted September 29, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตลาดนัดชุมชนวัดคร้อพนัน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี 2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปุริสธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมของประชาชน และ 3. นำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตลาดนัดชุมชนวัดคร้อพนัน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธี การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 380 คน ใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.950 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา และใช้สหสัมพันธ์เพียร์สันวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านธัมมัญญุตา รู้จักเหตุ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ มัตตัญญุตา รู้จักประมาณ ปุคคลัญญุตา รู้จักบุคคล และอัตตัญญุตา รู้จักตน อยู่ในระดับมาก ส่วนปริสัญญุตา รู้จักชุมชน อัตถัญญุตา รู้จักผล และกาลัญญุตา รู้จักกาล อยู่ในระดับปานกลาง 2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปุริสธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยด้านการตัดสินใจการปฏิบัติการ

[1] มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรี ศรีไพบูลย์

[1] Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Kanchanaburi Sripaibool Buddhist College

การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และ 3. พุทธบูรณาการเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตลาดนัดชุมชนวัดคร้อพนัน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ การร่วมวางแผนและกำหนดกฎระเบียบให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น การจัดพื้นที่และดูแลความสะอาด เพื่อสร้างความรับผิดชอบร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยนำรายได้ไปพัฒนาสาธารณูปโภค และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายสะท้อนความคิดเห็นและปรับปรุงการดำเนินงาน
คำสำคัญ: พุทธบูรณาการ; สัปปุริสธรรม 7; การมีส่วนร่วมในการพัฒนา

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the level of public participation in development of Wat Khro Phanan community market at Tha Maka District, Kanchanaburi Province; 2. To examine the relationship between the Seven Sappurisadhamma and public participation; and 3. To propose a Buddhadhamma integratlion for promoting public participation in the development of the Wat Khro Phanan community market at Tha Maka District, Kanchanaburi Province, conducted by the mixed methods research. The quantitative research, data were collected from 380 samples using a questionnaire with a reliability coefficient of 0.950. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis. The qualitative research,data were collected by in-depth interviewing 10 key informants, consisting of monks and laypersons. The qualitative data were analyzed using descriptive content interpretation. Pearson's correlation coefficient was used to examine the relationships among the variables.

The findings indicated that: 1. The overall level of public participation was high. Among the Seven Sappurisadhammas: Dhammaññut**ā,** knowing the cause, had the highest mean score, followed by Mattaññut**ā**, knowing moderation, Puggalaññut**ā**, knowing individuals, and Attaññut**ā**, knowing oneself, all of which were at a high level. Meanwhile, Parisaññut**ā**, knowing the community, Atthaññut**ā**, knowing the consequences, and K**ā**laññut**ā**, knowing the proper time were at a moderate level. 2. The Seven Sappurisa dhammas were significantly correlated with public participation at the 0.01 level of statistical significance. The dimensions of decision-making, implementation, benefit sharing, and evaluation showed moderate levels of correlation. and 3. The Buddhadhamma

integration promoting public participation in the development of the Wat Khro Phanan community market included collaborative planning and formulation of regulations in accordance with community needs; participation in activities such as organizing market areas and maintaining cleanliness to foster shared responsibility; participation in benefit sharing by using market revenues to develop public utilities and infrastructure; and participation in evaluation by providing opportunities for all stakeholders to express their opinions and improve the implementation of the market's operations.

Keywords: Buddhist Integration; Sappurisadhamma 7; Participation in Development

บทนำ

พื้นที่อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ตลาดนัดชุมชนถือเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่สะท้อนวิถีชีวิตของประชาชน การพัฒนาตลาดนัดชุมชนจึงไม่ใช่เพียงการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับความร่วมมือของคนในชุมชน การบริหารจัดการร่วมกัน และการสร้างความเข้มแข็งทางสังคมในสังคมไทย โดยเฉพาะชุมชนระดับตำบลหรือหมู่บ้าน เช่น พื้นที่อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ตลาดนัดชุมชนถือเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่สะท้อนวิถีชีวิตของประชาชน การพัฒนาตลาดนัดชุมชนจึงไม่ใช่เพียงการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับความร่วมมือของคนในชุมชน การบริหารจัดการร่วมกัน และการสร้างความเข้มแข็งทางสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาชุมชน แต่ในทางปฏิบัติ พบว่าหลายพื้นที่ยังประสบปัญหา เช่น ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับต่ำ (กฤษณา วงษ์ทอง และคณะ, 2565) หรือมีส่วนร่วมเพียงบางขั้นตอน ขาดการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและวางแผน การบริหารจัดการตลาดนัดยังขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานและประชาชน การขาดจิตสำนึกส่วนรวม และความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง จากการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม พบว่ากระบวนการมีส่วนร่วมควรครอบคลุมตั้งแต่การรับรู้ปัญหา การวางแผน การดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล (อัครินทร์ อังกูรวงษ์วัฒนา, 2562) แต่ในหลายชุมชนยังไม่สามารถดำเนินการได้ครบทุกขั้นตอน ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตลาดนัดชุมชนวัดคร้อพนัน จึงเป็นปัญหาที่มีความสำคัญและควรได้รับการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อหาแนวทางพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่และวิถีชีวิตของประชาชน (World Bank, 2020)

แนวคิดพุทธบูรณาการการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 (องฺ.สตฺตก. 23/65/114) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) มาประยุกต์ใช้ช่วยเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และความร่วมมือในชุมชน แนวคิดพุทธบูรณาการเน้นการพัฒนาคนควบคู่กับการพัฒนางาน ทำให้เกิดความสมดุลทั้งด้านจิตใจและสังคม แนวคิดการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในทุก

ขั้นตอน ตั้งแต่การคิด วางแผน ตัดสินใจ ไปจนถึงการปฏิบัติและประเมินผล การมีส่วนร่วมยังเป็นกลไกสำคัญในการสร้างฉันทามติ เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ และทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น การมีส่วนร่วม เช่น การให้ข้อมูล การรับฟังความคิดเห็น การปรึกษาหารือ การร่วมวางแผน และการร่วมดำเนินการ กระบวนการมีส่วนร่วมประกอบด้วย การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมประเมินผล (United Nations, 2017)

สรุปความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาตลาดนัดชุมชน แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านกระบวนการและระดับการมีส่วนร่วม อีกทั้งยังขาดการนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการอย่างเป็นระบบ การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ความสัมพันธ์กับหลักพุทธธรรม และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับบริบทของตลาดนัดชุมชนวัดคร้อพนัน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่เข้มแข็งและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตลาดนัดชุมชนวัดคร้อพนัน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปุริสธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตลาดนัดชุมชน วัดคร้อพนัน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตลาดนัดชุมชนวัดคร้อพนัน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี 7,484 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกาญจนบุรี, 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ที่อาศัยอยู่ในอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ที่ใช้บริการตลาดนัดวัดคร้อพนัน จากการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1967) คำนวณได้ 380 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูปหรือคน ประกอบด้วย กรรมการบริหารตลาดนัด จำนวน 2 คน กลุ่มผู้บริหารเทศบาล จำนวน 2 คน กลุ่มผู้แทนประชาชน จำนวน 2 คน นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 คน นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการสร้าง การตรวจสอบและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1) แบบสอบถาม

1. ทำแบบสอบถามเพื่อใช้เก็บข้อมูลโดยศึกจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยเพื่อเป็นแนวทาง

2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยที่กำหนดไว้

3. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

4. สร้างแบบสอบถามการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

5. เสนอโครงร่างแบบสอบถามแก่อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่น

7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง และนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

8. นำข้อมูลมาวิเคราะห์

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสร้างด้วยวิธีการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ทในการเก็บข้อมูลเพื่อเป็นแนวทาง

2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ ที่กำหนดไว้

3. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

4. สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อนำมาวิเคราะห์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขอหนังสือจากหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรี ศรีไพบูลย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงประธาน

คณะบริหารตลาดนัดชุมชน วัดคร้อพนัน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากประชาชนในพื้นที่

2. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลในพื้นที่ จำนวน 380 ชุด

3. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผล

4.2 การวิจัยการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บโดย การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขอหนังสือจากผู้หลักสูตรรัฐประศาสนศาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรี ศรีไพบูลย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่กำหนดนัดไว้

4. นำข้อมูลดิบที่ได้มาวิเคราะห์และนำเสนอต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการวิเคราะห์โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยใช้สถิติ ดังนี้

1) สถิติพรรณนา สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาพุทธบูรณาการเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตลาดนัดชุมชน วัดคร้อพนัน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรีสถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) สถิติอนุมาน ใช้สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และการทดสอบสมมติฐานพุทธบูรณาการเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตลาดนัดชุมชน วัดคร้อพนัน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรีโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ วัดระดับความสัมพันธ์ของตัวแปร และผู้วิจัยได้เลือกใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อทดสอบสมมติฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ตามเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้

1) วางเค้าโครงของข้อมูล โดยการทำรายชื่อคำหรือข้อความที่จะถูกนำมาวิเคราะห์แล้วแบ่งไว้เป็นประเภท เพื่อให้การวิเคราะห์มีความสม่ำเสมอ

2) คำนึงถึงบริบทหรือสภาพแวดล้อมประกอบของข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์โดยมีการโยงเข้ากับกรอบแนวคิดการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบผสมผสาน โดยในส่วนของข้อมูลเชิงคุณภาพได้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาเพื่อสังเคราะห์สาระสำคัญอย่างเป็นระบบ ขณะที่ข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งได้จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ นำมา

วารสารพุทธนวัตกรรมและการจัดการ
ปีที่ 9 ฉบับที่ 5 กันยายน – ตุลาคม 2569 น. 129-142.

วิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) โดยอาศัยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์และอิทธิพลของตัวแปรต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญ

ผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตลาดนัดชุมชนวัดคร้อพนัน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

ตารางที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตลาดนัดชุมชนวัดคร้อพนัน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	ระดับการปฏิบัติ		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.57	0.53	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรม	3.57	0.45	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.61	0.56	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.62	0.51	มาก
ภาพรวม	**3.59**	**0.40**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตลาดนัดชุมชนวัดคร้อพนัน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.59, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.62, S.D. = 0.51) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.61, S.D. = 0.56) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.57, S.D. = 0.53) และด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.57, S.D. = 0.45) ตามลำดับ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปุริสธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตลาดนัดชุมชน วัดคร้อพนัน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปุริสธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตลาดนัดชุมชน วัดคร้อพนัน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ตัวแปรตาม				
ตัวแปรอิสระ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตลาดนัดชุมชนวัดคร้อพนัน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี	1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรม	3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล
หลักสัปปุริสธรรม 7	**.859****	**.659 ****	**.637 ****	**. 798****	**.575 ****
1. ธัมมัญญุตา	**.456****	.388**	.371**	.376**	.283**
2. อัตถัญญุตา	**.607****	.450**	.510**	.562**	.373**
3. อัตตัญญุตา	**.687****	.479**	.483**	.687**	.480**
4. มัตตัญญุตา	**.652****	.492**	.438**	.673**	.410**
5. กาลัญญุตา	**.787****	.541**	.578**	.749**	.577**
6.ปริสัญญุตา	**.782****	.680**	.567**	.658**	.525**
7.ปุคคลัญญุตา	**.809****	.635**	.593**	.744**	.541**

**.ความสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปุริสธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตลาดนัดชุมชนวัดคร้อพนัน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรีม ในเชิงบวกอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมาก (R=.859**) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง (r=.659**) ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง (r=.637**) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง (r=.798**) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง (r=.575**)

3. พุทธบูรณาการเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตลาดนัดชุมชนวัดคร้อพนัน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนให้แม่ค้ามีส่วนร่วมการตัดสินใจระเบียบการประสานงานในตลาดนัดชุมชน ทำให้กฎเกณฑ์ตลาดเหมาะสมกับความต้องการของทุกฝ่าย ช่วยให้ตลาดตอบสนองความต้องการจริง ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ให้ประชาชนมี

ส่วนร่วมสนับสนุนให้กับกิจกรรมของตลาดนัดชุมชน การจัดพื้นที่ตลาด ดูแลความสะอาด ช่วยควบคุมระเบียบ ทำให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกัน และช่วยให้ตลาดนัดดำเนินไปอย่างราบรื่น ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ประชาชนมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์การพัฒนาตลาดนัดในชุมชน ให้ผลประโยชน์ถูกใช้พัฒนาสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา รวมถึงความสะดวกและความสุขของผู้บริโภค ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมสังเกตการณ์ติดตามผลที่เกี่ยวกับในตลาดชุมชนในการให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องสามารถสะท้อนปัญหาได้เท่าเทียมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตลาดนัดชุมชนวัดคร้อพนัน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี อภิปรายได้ว่า โดยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพระมหาสุพัฒน์ สิริวณฺโณ พันธน่วม (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนวิถีพุทธของพระสังฆาธิการในจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนวิถีพุทธโดยวัดรณรงค์ให้ประชาชนในชุมชนรักษาศีล 5 อย่าง การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาวัดให้บริการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้เป็นแหล่งการเรียนรู้จึงยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาผลการวิจัยในแต่ละด้าน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของณรงค์ศักดิ์ ทั่งทอง (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมในชีวิตวิถีใหม่ของอุตสาหกรรมยานยนต์จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมในชีวิตวิถีใหม่ของอุตสาหกรรมยานยนต์จังหวัดนนทบุรี พบว่า ระดับของการบริหารตามหลัก POCCC โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.19) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ระดับของอิทธิบาท 4 โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปุริสธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตลาดนัดชุมชน วัดคร้อพนัน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี อภิปรายได้ว่า ความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของถนัด ไชยพันธ์ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมประสิทธิผลในการ บริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า 1. โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านการปฏิบัติราชการ ($\overline{X}$ = 3.74) 2) ด้านการพัฒนาองค์กร ($\overline{X}$ = 3.74) 3) ด้านคุณภาพการให้บริการ ($\overline{X}$= 3.67) และ 4) ด้านแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\overline{X}$ = 3.60) 2. หลักสัปปุริสธรรม 7 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.61) และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพระมหาบรรพต กิตฺติปณฺโฑ (กันหา) (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ผลการวิจัย

พบว่า โดยมีการจำแนกตามความสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมกับกับการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสาริกา (R=0.985**) มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาสังคม (r=0.835**) มีความสัมพันธ์ กับด้านวัฒนธรรม (r=0.768**) ทุกด้านมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ (0.01) โดยมีระดับความสัมพันธ์มาก และการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก (r=0.919**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐาน

3. พุทธบูรณาการเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตลาดนัดชุมชนวัดคร้อพนัน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี อภิปรายได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตลาดนัดชุมชนวัดคร้อพนัน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพระครูกาญจนธรรมพิทักษ์ (อำนาจ เขมกโร) และคณะ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาวัดให้ เป็นศูนย์กลางชุมชนวิถีพุทธของพระสังฆาธิการในจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาวัดให้มีบทบาท เป็นศูนย์กลางของชุมชน โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์และประชาชนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของวัดและชุมชน ซึ่งช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดี ความร่วมมือ และความสามัคคีของคนในชุมชน ตลอดจนทำให้วัดสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพระธวัชชัย สนฺติธมฺโม (วรรณนาวิน) (2561) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจับพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว 1) การตัดสินใจ ควรมีการเพิ่มช่องการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเสียงตามสายให้ทั่วถึง หน่วยงานควรให้ความสำคัญชุมชนทุกชุมชนให้เท่ากันในการส่งงบประมาณให้ชุมชนได้พัฒนา ถ้ามีการประชุม ควรเห็นเป็นวันหยุดหรือวันว่างงาน 2) การดำเนินงาน อยากให้นายกเทศมนตรีควรลงพื้นที่พบปะประชาชนให้บ่อย ๆ อยากให้ทางเจ้าหน้าที่บ้านเมืองปฏิบัติหน้าที่เข้มงวดกวาดล้าง ยาเสพติด อยากให้มีงานสำหรับวัยรุ่นในวัยเรียน ทำให้สร้างรายได้ช่วยเหลือครอบครัว 3) การรับผลประโยชน์ ฝึกอบรมประชาชน ให้ความรู้ ความเข้าใจให้ความสำคัญทุกชุมชน และให้บริการที่ทั่วถึงทุกชุมชนได้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างจริงจัง อยากให้ดูแลผู้สูงอายุได้มีคุณภาพที่ดีกว่านี้ ในด้านอาชีพ กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ การเจ็บป่วยที่มีหมอ มียาให้ทันเห็นการณ์ยาม ลูกหลานไม่ช่วยดูแล 4) การประเมินผล ควรให้มีตู้แดงประจำชุมชน สอบถามถึงปัญหาให้แท้จริง ปฏิบัติจริงในการแก้ไขเจาะให้ตรงประเด็นนั้น ๆ ควรมีการแจ้งผลประเมินให้ประชาชนได้ทราบอย่างทั่วถึงทางอินเตอร์เน็ต เว็บไซต์ เป็นต้น

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์และข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยมาสังเคราะห์เป็น องค์ความรู้ใหม่ โดยบูรณาการแนวคิดทางการบริหาร ภาวะผู้นำ และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้เห็นแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำของนักปกครองท้องที่ในอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรีอย่างเป็นระบบ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

จากภาพที่ 1 อธิบายได้ว่า พุทธบูรณาการเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตลาดนัดชุมชนวัดคร้อพนัน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยการประยุกต์หลักสัปปุริสธรรม 7 เป็นแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การร่วมวิเคราะห์ปัญหา กำหนดเป้าหมาย ตัดสินใจ ดำเนินกิจกรรม รับผลประโยชน์ และประเมินผล โดยธัมมัญญุตาและอัตถัญญุตา ช่วยให้ประชาชนร่วมคิดและกำหนดเป้าหมาย อัตตัญญุตา มัตตัญญุตา และปุคคลัญญุตา ช่วยให้รู้บทบาท แบ่งหน้าที่ และใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม ส่วนกาลัญญุตาและปริสัญญุตา ช่วยให้การดำเนินงานสอดคล้องกับเวลา บริบท และความต้องการของชุมชน การประยุกต์หลักสัปปุริสธรรม 7 จึงสามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ทำให้ประชาชนร่วมคิดและกำหนดแนวทางพัฒนาตลาด ด้านการดำเนินกิจกรรม ทำให้เกิดการแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน ด้าน

การรับผลประโยชน์ ทำให้ประชาชนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการพัฒนาตลาด และด้านการประเมินผล ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมติดตาม ตรวจสอบ และเสนอแนะแนวทางปรับปรุง ส่งผลให้ตลาดนัดชุมชนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

สรุปได้ว่า การนำหลักสัปปุริสธรรม 7 มาประยุกต์ใช้จึงมิใช่เพียงการนำหลักธรรมมาเป็นข้อปฏิบัติของบุคคล แต่เป็นกระบวนการพัฒนาชุมชนที่ทำให้ประชาชนรู้เหตุ รู้ผล รู้ตน รู้ประมาณ รู้เวลา รู้ชุมชน และรู้บุคคล แล้วนำความรู้นั้นไปสู่การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินกิจกรรม ร่วมรับประโยชน์ และร่วมประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร ในด้านการนำหลักธรรมในพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ มาประยุกต์ใช้กับการทำงานให้มากยิ่งขึ้น

2. ควรสนับสนุนให้บุคลากรมีโอกาสพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาดูงาน ฝึกอบรม ทั้งในและนอกสถานที่ เพื่อบุคลากรเหล่านั้นจะได้นำองค์ความรู้มาใช้พัฒนาองค์กร ที่นำไปสู่การพัฒนาแนวคิดและการปฏิบัติได้

3. ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรปรับปรุงข้อมูลให้ทันต่อเหตุการณ์ มีความทันสมัย

2. ควรนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร

3. ควรจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ตรงตามลักษณะของงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างโดยรวมจากหน่วยงานอื่น เพื่อศึกษาข้อมูลว่ามีการใช้หลักอิทธิบาทธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ มีความเหมือนกัน หรือแตกต่างกันจากการวิจัยครั้งนี้อย่างไร

2. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการปฏิบัติงานขององค์กรภาคเอกชน ที่มีผลการบริหารที่ดีมีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับ

3. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคลากร เช่น ในสำนักงาน องค์กร หรือหน่วยงานอื่น ที่มีลักษณะการปฏิบัติงานคล้ายคลึงกัน โดยมีหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นตัวแปร

เอกสารอ้างอิง

กฤษณา วงษ์ทอง และคณะ. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนบ้านโนนสวายน้อยในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลบุแกรง อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์. *วารสารการปกครองรัฐประศาสนศาสตร์ และกฎหมาย*, 1(1), 11–22.

ณรงค์ศักดิ์ ทั่งทอง. (2565). *ประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมในชีวิตวิถีใหม่ของอุตสาหกรรมยานยนต์จังหวัดนนทบุรี* (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ถนัด ไชยพันธ์. (2560). *การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมประสิทธิผลในการ บริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี* (ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูกาญจนธรรมพิทักษ์ (อำนาจ เขมกโร) และคณะ. (2561). การพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนวิถีพุทธของพระสังฆาธิการในจังหวัดกาญจนบุรี. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์,* 7(3), 38-49.

พระธวัชชัย สนฺติธมฺโม (วรรณนาวิน). (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว* (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาบรรพต กิตฺติปณฺโญ (กันหา). (2564) *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก* (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสุพัฒน์ สิริวณฺโณ (พันธน่วม). (2561). ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์. *วารสารวิจยวิชาการ*, 1(2), 29–48.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกาญจนบุรี. (2567). ข้อมูลสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกาญจนบุรี. สืบค้น 30 เมษายน 2569, จาก https://www.ect.go.th/kanchanaburi?utm_source=chatgpt.com

อัครินทร์ อังกูรวงษ์วัฒนา. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านบางเบา อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารนิติศาสตร์และสังคมท้องถิ่น,* 3(2), 53–66.

United Nations. (2017). *Community engagement and sustainable development*. New York: United Nations.

World Bank. (2020). *Enhancing community-driven development*. Washington. DC: World Bank.

Yamane, T. (1967). Statistics: An Introductory Analysis (2nd ed.). New York: Harper and Row.